

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กีฬาทุกประเภทจำเป็นต้องอาศัยผู้ฝึกสอน แม้กระทั่งทีมแชมป์โลกก็ยังคงต้องมีผู้ฝึกสอน นักมวยที่เป็นแชมป์โลกก็ต้องอาศัยผู้ฝึกสอน เพราะการพัฒนาเทคนิคและยุทธวิธีในการแข่งขันนั้น ทีมกีฬาแต่ละทีมจะได้เปรียบหรือเสียเปรียบกันก็อยู่ที่บุคคลที่อยู่นอกสนามส่วนหนึ่ง บุคคลนอกสนามที่สำคัญที่สุดเห็นจะได้แก่ “ผู้ฝึกสอน” เพราะนอกเหนือจากความสามารถของผู้เล่นแล้ว ความสามารถของผู้ฝึกสอน การฝึก การวางแผน และรูปแบบของการเล่นก็เป็นปัจจัยสำคัญที่นำชัยชนะมาสู่ทีม (เจษฎา เกียรติระนัย, 2530) ผู้ฝึกสอนเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจและความรอบรู้สูงในเรื่องของภารกิจกีฬาประเภทนั้น ๆ ยิ่งไปกว่านั้นต้องชำนาญและกว้างขวางพอดต่อการกีฬาที่ทำมีอำนาจบทบาทควบคุม ดูแล ประสานงาน และกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ต่อนักกีฬาและทีม (ประวิทย์ ไชยสาม, 2526) ในอดีตเรามักจะเข้าใจหรือทราบแต่เพียงว่าผู้ฝึกสอนกีฬา มีบทบาทหน้าที่ที่เพียงควบคุมดูแลการฝึกซ้อมนักกีฬาให้พัฒนาก้าวหน้าขึ้นเท่านั้น ซึ่งเป็นการมองเพียงด้านเดียว แต่โดยสภาพความเป็นจริงแล้วผู้ฝึกสอนกีฬาจะต้องรับผิดชอบและทำหน้าที่ด้วยความรู้สึกที่เต็มใจ ในขณะที่ผู้ฝึกสอนกีฬาบางคนหรือบางส่วนอาจจะทำหน้าที่เพราะความจำเป็นหรือจำใจ ขาดความกระตือรือร้นและความรับผิดชอบในหน้าที่รวมทั้งขาดการพัฒนาปรับปรุงตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์ เป็นความบกพร่องที่นำมาซึ่งความเสียหายทั้งต่อตนเองและนักกีฬา ผู้ฝึกสอนกีฬาที่ประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับส่วนมากจะทำหน้าที่รับผิดชอบในบทบาทหลายประการควบคู่ไปกับการฝึกสอนกีฬา ด้วยเหตุนี้บุคคลที่จะก้าวเข้ามารับหน้าที่ผู้ฝึกสอนกีฬาจึงควรจะได้ตั้งคำถามและตอบตนเองว่า ท่านพร้อมหรือ ไม่กับการที่จะต้องมารับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ในขณะที่ทำหน้าที่ฝึกสอนกีฬาให้กับนักกีฬา (เจริญ กระบวนรัตน์, 2545) ผู้ฝึกสอนจะต้องพยายามปฏิบัติตามโครงการที่ได้วางไว้ให้ได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายและมีปรัชญาของผู้ฝึกสอน ซึ่งจะเป็นเครื่องชี้แนวทางให้บรรลุสู่เป้าหมายที่วางไว้อย่างรวดเร็ว ซึ่งผู้ฝึกสอนจะต้องคิดอยู่เสมอว่าจะต้องทำให้ผู้เล่นของเขานั้นก้าวหน้าขึ้นและต้องมีน้ำใจนักกีฬาในการเล่นในระบบของการรุกและการป้องกัน ผู้ฝึกสอนจะต้องปรับปรุงด้วยตัวของเขาเอง น้ำใจนักกีฬาจะต้องมีอยู่เสมอ (ประโยค สุทธิสง่า, 2538) พฤติกรรมของผู้ฝึกสอนนั้นมีอิทธิพลต่อนักกีฬา เพราะพฤติกรรมของ

ผู้ฝึกสอนสามารถกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจให้นักกีฬาขยันฝึกซ้อม และตั้งใจแสดงความสามารถในการแข่งขันอย่างเต็มที่ (สุปราณี ขวัญบุญจันทร์, 2541) สิ่งที่คุณฝึกสอนแสดงออกไม่ว่าจะเป็นคำพูดหรือพฤติกรรมใด ๆ ก็ตามล้วนเป็นจุดสนใจที่นักกีฬาต่างเฝ้ามอง จดจำ หรือเลียนแบบไว้เป็นแบบอย่าง บุคคลบางคนบางจำพวกหรือบางกลุ่มสามารถกระตุ้นความรู้สึกรู้สึก ความคิด และแนวทางปฏิบัติให้คนอื่นคล้อยตามในความคิดหรือการกระทำนั้น ๆ (เจริญ กระบวนรัตน์, 2545)

ผู้ฝึกสอนที่ดีก็เหมือนนักกีฬาที่ดีที่จะพยายามปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง พยายามที่จะหาเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้การฝึกซ้อมมีคุณภาพยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดเทคนิคใหม่ ๆ เกิดการติดต่อสื่อสารที่ดียิ่งขึ้น หรือการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการสอน ไม่ว่าความคิดใหม่นั้นคืออะไร การทำให้เกิดผลดีได้นั้นต้องอาศัยพื้นฐานของการฝึกซ้อมที่ดี ถ้าการฝึกซ้อมไม่มีโครงสร้างชัดเจน การฝึกซ้อมก็จะกระจัดกระจายไม่เป็นเรื่องเป็นราวและไม่มีประสิทธิภาพ (Richard J. Butler, 1996) ซึ่งแน่นอนที่สุด ผู้ฝึกสอนต้องเฝ้าหาความรู้ ศึกษาวิเคราะห์ วิจัยเพื่อนำมาใช้ เพื่อให้ความรู้ในกีฬาประเภทนั้นทันสมัยอยู่เสมอ ตลอดจนมีความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้หรือประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความสามารถของนักกีฬาและการกีฬาโดยรวม (สืบสาย บุญวิโรบุตร, 2541) การฝึกสอนกีฬาจึงขึ้นอยู่กับทักษะที่หลากหลายซึ่งหาได้จากความรู้และประสบการณ์ ในส่วนที่เป็นความรู้สามารถศึกษาเรียนรู้ได้จากหนังสือ ตำรา เอกสาร งานวิจัย หรือการเข้ารับการอบรมในหลักสูตรผู้ฝึกสอนกีฬาระดับต่าง ๆ ข้อมูลและความรู้ที่ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติจะช่วยส่งเสริมประสบการณ์ให้เกิดขึ้นทีละเล็กทีละน้อยจนกระทั่งกลายเป็นความชำนาญและเชี่ยวชาญในที่สุด ผู้ฝึกสอนที่ไม่ทราบปรัชญาของการฝึกจะทำให้ขาดแนวทางในการปฏิบัติเพื่อไปสู่จุดหมายปลายทาง ดังนั้นเพื่อให้การฝึกกีฬาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ฝึกสอนจำเป็นที่จะต้องทราบว่าขณะนี้ตนเองกำลังจะทำอะไร ทำเพื่ออะไร ทำกับใคร และจะทำอย่างไร (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2535) ญูแจสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาปรัชญาการฝึกสอนกีฬาอย่างได้ผลที่สุดคือ ความรู้ (Knowledges) ซึ่งแยกออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ความรู้ที่เกิดจากความเข้าใจหรือการได้รู้จักตนเองมากขึ้นส่วนหนึ่งกับอีกส่วนหนึ่งคือ ความรู้ในสิ่งที่ตนเองปรารถนาหรือต้องการจะรู้เพื่อเป็นหนทางก้าวไปสู่ความสำเร็จอย่างไรก็ตาม หากความรู้ทั้ง 2 ส่วนดังกล่าวนี้ยังไม่กระจ่างชัด การกำหนดแนวทางหรือปรัชญาในการฝึกสอนกีฬาคงเป็นเรื่องลำบากและสับสนในทางปฏิบัติ และคงเป็นไปได้ยากที่จะทำให้การฝึกสอนกีฬาของท่านประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ เพราะนักกีฬาอาจจะเกิดความสับสนไม่แน่ใจในความรู้และจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการฝึก การที่ผู้ฝึกสอนรู้จักตนเองว่าเป็นใคร เพราะเหตุใดจึงมาทำหน้าที่เป็นผู้ฝึกสอนกีฬา คุณค่าสูงสุดในการฝึกสอนกีฬาที่ท่านต้องการคืออะไร คำถามเหล่านี้และอีกมากมายคือสิ่งที่ผู้ฝึกสอนจะต้องตอบตัวเองให้ชัดเจนเป็นการยืนยันเจตนารมณ์อันแท้จริงของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติและป้องกันความสับสนที่อาจเกิด

ขึ้นในระหว่างการดำเนินงาน จากงานวิจัยของ Bandura and Cervone (1986, อ้างในภัทราพรรณ สุขประชา, 2540) ศึกษาผลของการตั้งเป้าหมายร่วมกับการให้ข้อมูลป้อนกลับต่อแรงจูงใจในการทำงาน การรับรู้ความสามารถของตนเองและความพึงพอใจในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างเป็น นักศึกษามหาวิทยาลัย ผลงานวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีการตั้งเป้าหมายร่วมกับการให้ข้อมูลป้อนกลับมีแรงจูงใจในการทำงาน การรับรู้ความสามารถของตนเองและมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาถึงการรับรู้ของนักกีฬาที่มีต่อผู้ฝึกสอนและความคาดหวังของผู้ฝึกสอนและนักกีฬาคู่สมรรถนะของผู้ฝึกสอน ในการฝึกสอนกีฬาว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่และเป็นไปในทิศทางใด ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ฝึกสอน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ฝึกสอนหรือปรับปรุงความสามารถของผู้ฝึกสอน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการกำหนดเกณฑ์ในการสรรหาผู้ฝึกสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป ซึ่งเป็นการเพิ่มมาตรฐานการกีฬาในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาระดับความคาดหวังของผู้ฝึกสอนกีฬาที่มีต่อสมรรถนะของผู้ฝึกสอน
2. ศึกษาระดับความคาดหวังของนักกีฬาที่มีต่อสมรรถนะของผู้ฝึกสอน
3. ศึกษาระดับการรับรู้ของนักกีฬาที่มีต่อสมรรถนะของผู้ฝึกสอน

ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้ฝึกสอนกีฬาและนักกีฬามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 30 ณ มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษา

สมรรถนะของผู้ฝึกสอน หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ของผู้ฝึกสอนที่จำเป็นต้องมีในการปฏิบัติงานและเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการทำงานของผู้ฝึกสอน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งสมรรถนะของผู้ฝึกสอนออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการสอน และด้านบุคลิกลักษณะ

สมรรถนะด้านวิชาการ หมายถึง ความรู้และความสามารถของผู้ฝึกสอนในด้านต่าง ๆ อันพึงมี เช่น ความรู้ด้านทักษะ เทคนิคการฝึกซ้อมกีฬา เป็นต้น

สมรรถนะด้านการสอน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ทางด้านวิชาการ (การฝึก) ให้นักกีฬา ซึ่งตามหลักพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ (scientifically) คือ การถ่ายทอดจากส่วนที่ง่ายที่สุดก่อนแล้วค่อย ๆ ทวีความเข้มข้นของกระบวนการสอนนั้นให้ยากขึ้นไปเรื่อย ๆ จนกว่าผู้เรียน (นักกีฬา) จะได้รับความรู้เฉพาะอย่างนั้นสูงสุด

สมรรถนะด้านคุณลักษณะ หมายถึง ความเหมาะสมทั้งที่เป็นลักษณะประจำตัวและสภาพนิสัยประจำตัวในการเป็นผู้ฝึกสอนกีฬา

ความคาดหวังของผู้ฝึกสอน/นักกีฬา หมายถึง สิ่งที่ผู้ฝึกสอน/นักกีฬา ต้องการให้เกิดการปฏิบัติงานจริงของผู้ฝึกสอนกีฬามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การรับรู้ของนักกีฬา หมายถึง สิ่งที่นักกีฬารับรู้ว่ามี การปฏิบัติจริงหรือปรากฏอยู่ในการปฏิบัติงานของผู้ฝึกสอนกีฬามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นักกีฬา หมายถึง นักกีฬามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 30 ณ มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร

ผู้ฝึกสอน หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้ฝึกสอนกีฬาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 30 ณ มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางประเมินความสำเร็จในการทำหน้าที่ของผู้ฝึกสอน ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาปรัชญาการฝึกสอนกีฬาอย่างได้ผลที่สุด และทำให้การฝึกสอนประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้
2. นำผลการศึกษาที่ได้มาใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการทำงานและพัฒนาผู้ฝึกสอนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ฝึกสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้นในการทำงาน
3. นำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกผู้ฝึกสอนที่มีประสิทธิภาพ และตรงกับความต้องการของมหาวิทยาลัยและนักกีฬา